

PEFC-ryhmäsertifiointi / Läntinen sertifiointialue
(Etelä- ja Keski-Pohjanmaa, Lounais-Suomi ja Pirkanmaa)

**Toimenpideohjelma lasten ja nuorten
metsätietämyksen ja luontosuhteen
kehittämiseksi
(Kriteeri 26)**

Sisältö

1. Johdanto
2. Kriteerin sisältö ja tarkoitus
3. Toimenpideohjelma
4. Tavoitteet
5. Toteutuksen organisointi ja seuranta

1. Johdanto

PEFC-metsäsertifiointi Suomessa perustuu standardeihin ja vaatimuksiin. Viimeisimmät hyväksytyt vuonna 2014 ja kansainvälisen hyväksynnän jälkeen ne otettiin käyttöön vuonna 2016.

PEFC-metsäsertifiointissa on lähes alusta asti kiinnitetty huomiota lasten ja nuorten metsäosamisen lisäämiseen. Ryhmäsertifiointissa on vuodesta 2003 lähtien ollut sitä koskeva kriteeri, joka vaatii toimenpideohjelman laatimista.

Nykyinen metsäsertifiointin kriteeristö on standardissa PEFC FI 1002:2014. Kriteeri 26 käsittelee lasten ja nuorten metsätietämyksen ja luontosuhteen kehittymisen edistämistä. Tätä kriteeriä on noudatettava alueellisessa ryhmäsertifiointissa.

2. Kriteerin sisältö ja tarkoitus

PEFC-kriteeri 26 on seuraava:

Otsikko	Kriteeri 26: Lasten ja nuorten metsätietämystä ja luontosuhteen kehittymistä edistetään
Kriteeri	Alueella on ajantasainen toimenpideohjelma, jolla edistetään lasten ja nuorten metsätietämystä ja vahvistetaan luontosuhdetta. Kriteeri koskee vain alueellista ryhmäsertifiointia.
Indikaattorit	Alueen metsäalan toimijat ⁷⁶⁾ tarkistavat yhdessä metsäalan nuorisotyöstä ja koulutuksesta vastaavien tahojen kanssa toimenpideohjelman vuoden kuluessa sertifikaatin tarkistamisesta. Toimenpideohjelman toteuttamisessa pyritään aktiivisesti yhteistyöhön myös muiden asiasta kiinnostuneiden, alueella toimivien tahojen kanssa. Toimenpideohjelma sisältää suunnitelman a) lasten ja nuorten metsäluontoa, metsänhoitoa ja metsätaloutta koskevan tietämyksen lisäämiseksi ja luontosuhteen vahvistamiseksi b) metsäkäyntien toteuttamisesta yhteistyössä päiväkotien ja koulujen kanssa c) metsäalan ammattiin hakeutuvien ja alalla jo opiskelevien nuorten harjoittelu- ja työssäoppimispaikkojen järjestämiseksi. Toimenpideohjelmissa määritellään tavoitteet, joiden toteutumista seurataan vuosittain. Metsäsertifiointiin sitoutuneet ja muut toimenpideohjelmien laadinnassa mukana olleet tahot koostavat ja toimittavat tiedot omista tapahtumistaan sertifikaatin haltijalle.
Määritelmät	76) Kriteerin tarkoittamia <u>alueen metsäalan toimijoita</u> ovat muun muassa Suomen metsäkeskus, Metsähallitus, metsänhoitoyhdistykset ja puunhankintaorganisaatiot sekä yrittäjä- ja työntekijäjärjestöt.

Kriteerin tarkoituksena on, että metsäsertifiointiin sitoutuneet toimijat yhdessä muiden tahojen kanssa valmistelevat toimenpideohjelman tavoitteineen. Tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain. Ohjelma on laadittu läntisen metsäsertifiointitoimikunnan johdolla. Mukana valmistelevalle työryhmässä ovat puheenjohtajan lisäksi olleet Suomen 4H-liiton, Suomen metsäkeskuksen ja Metsäteollisuuden edustajat.

3. Toimenpideohjelma

Keskeisin kriteerin mukainen työ tapahtuu kouluissa muun opetuksen yhteydessä sekä päiväkotien ulkoilupäivissä. Ensisijaisesti kohderyhmänä ovat peruskoululaiset ja tulevaa ammattiaan miettivät nuoret. Myös esikoululaiset sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten oppilaat huomioidaan soveltuvin osin. Lisäksi opettajille ja opinto-ohjaajille esitellään metsätaloutta ja luontoasioita.

Pirkanmaalla on toiminut jo 2000-luvun alkuvuosista Metsälinkit-verkosto, joka on koordinoitunut metsäisten tapahtumien, teemapäivien, ja oppituntien järjestämistä lapsille ja nuorille. Verkostoon on kuulunut metsällisiä toimijoita, 4H-järjestö ja alan oppilaitokset. Samanlaisten verkostojen toimintaa on viritelty myös Etelä-Pohjanmaalle ja Lounais-Suomeen viime vuosina. Metsälinkkien toiminnalla yhteistyöstä koulujen ja järjestöjen kanssa on tullut suunnitelmallista ja tavoitteellista. Yhteisellä koordinoinnilla on pystytty välttämään päällekkäisyyksiä.

Edellä mainitun kaltaista toimintaa pyritään jatkamaan edelleen läntisen sertifiointialueen kolmella eri alueella. Näiden ryhmien toimintaa tukee se, että myös Metsäkeskuksen laatimiin alueellisiin metsäohjelmiin on otettu mukaan vastaavat tavoitteet.

Lasten ja nuorten metsätietämyksen ja luontosuhteen edistämiseksi käytetään hyväksi valtakunnallisia tapahtumia ja kampanjoita ja niiden valmistamaa materiaalia ja verkkoympäristöjä. Metsävisa on Suomen metsäyhdistyksen ja Biologian ja maantieteen opettajien liiton järjestämä vuosittainen valtakunnallinen tapahtuma. Se on järjestetty jo 35 kertaa. Vuonna 2017 toimintamallia uudistetaan ja sen osalta jatkosta päätetään erikseen.

Alueella osallistutaan valtakunnallisiin kampanjoihin, kuten esim. Metsä puhuu uusille osaajille, Mahdollisuuksien Metsä ja Bioaikarekka. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti tuotettua materiaalia jaetaan koulujen käyttöön. Käytännön toiminnan lisäksi hyödynnetään erilaisia verkkosovelluksia. Toteutusvastuu on kaikilla metsäalan toimijoilla.

Koulujen ja päiväkotien metsäpäivien, -retkien ja -oppituntien lisäksi tehdään yhteistyötä erillisten yksittäisten tapahtumien järjestämisessä. Paikallisten metsä- ja luontoalan toimijoiden yhteistyöverkosto 4H-metsätiimi organisoii ja toteuttaa lasten ja nuorten metsätoimintaa kuntatasolla. Yhteistyötä paikallistasolla tekevät usein mm. metsälliset toimijat, 4H-yhdistykset, partio, riistanhoitoyhdistykset ja metsästysseurat. Metsätiedon lisäämisessä on järkevää hyödyntää kaikki lasten ja nuorten ryhmät, jotka vaikkapa satunnaisesti toimivat luonnossa. Omatoimiset retket sopivat hyvin mm. varsinaisia kohderyhmiä nuoremmille esim. esikoululaisille.

4H-järjestöllä on keskeinen rooli lasten ja nuorten metsään ja luontoon tutustuttamisessa. Se on sitoutunut PEFC-sertifiointiin nuorisojärjestönä ja toimittaa tiedot sen omien ja yhteisten tapahtumien osanottajamäärästä metsäsertifiointin tiedonkeruuseen. Paikallisten 4H-yhdistysten tapahtumiin ja kerhoihin osallistuu vuosittain yhteensä tuhansia koululaisia läntisellä alueella. Lisäksi 4H-järjestö kehittää aktiivisesti lasten ja nuorten metsätoiminnan materiaaleja ja malleja.

Suomen partiolaiset on Suomen suurin nuorisojärjestö, joka pyrkii nuorten luontosuhteen vahvistamiseen. Yhteistyötä partiolaisten kanssa lisätään. Metsätoimijat kirjaavat Partion kanssa yhteiset tapahtumat seurantaan, mutta partiolaisten omia kokoontumisia ei seurata metsäsertifiointissa.

Peruskoulun oppilaiden työelämään tutustumisjaksot tarjoavat merkittävän mahdollisuuden esitellä metsäalaa.

TET-paikkojen järjestämiseen on suhtauduttava positiivisesti ja työhön tutustumisjakson järjestämiseen on valmistauduttava työpaikassa huolella. TET-oppilaalle on annettava motivoivia työtehtäviä, jotta tulosta saadaan aikaan. Vastuutahoina ovat kaikki metsäalan organisaatiot ja yrittäjät.

Metsäoppilaitoksissa ja korkeakouluissa opiskeleville pyritään tarjoamaan harjoittelupaikkoja kattavasti. Metsäkoneen kuljettajien harjoittelupaikkojen järjestäminen on ollut hankalinta.

Mutta kaiken kaikkiaan läntisessä Suomessa harjoittelupaikkojen kysyntä ja tarjonta ovat olleet melko hyvin tasapainossa. Tähän pyritään kaikkien toimijoiden voimin edelleen.

Harjoittelun rinnalla metsäalan opiskeluihin liittyvä yhteistyömuoto on ollut opinnäytetöiden tekeminen metsällisille toimijoille ja organisaatioille. Tästä on hyviä kokemuksia ja yhteistyötä tehdään erityisesti ammattikorkeakoulujen kanssa.

4. Tavoitteet

Toimenpideohjelman tavoitteena on parantaa lasten ja nuorten tietoja metsä- ja biotaloudesta. Heille kerrotaan metsätalouden vaikutuksista yhteiskuntaan ja alan tarjoamista työmahdollisuuksista. Lisäksi tavoitteena on parantaa metsäluonnon tuntemusta ja vahvistaa luontosuhdetta. Näihin tavoitteisiin päästään vähitellen pienin askelin pyrkimällä seuraaviin ala-tavoitteisiin:

- 1) Lapset ja nuoret osaavat liikkua metsässä, kiinnostus metsään ekosysteeminä lisääntyy ja metsän eliölajien tuntemus paranee.
- 2) Tieto metsän keruutuotteista ja riistaeläimistä lisääntyy. Metsän virkistyskäytön vastuulliset jokamiehen oikeudet tunnetaan.
- 3) Metsäluonnon suojelun tarkoitus ja vaikutukset ymmärretään ja käsitteistö selkiytyy.
- 4) Ymmärretään metsätalouden merkitys Suomen kansantaloudessa. Puun kasvatuksen ja korjuun ketju tunnetaan ja metsien hyödyntäminen uusiutuvana luonnonvarana ymmärretään. Metsätalouden ammatit tunnetaan ja niihin hakeutuminen on aktiivista ja tarpeisiin riittävää.
- 5) Puun merkitys eri tuotteiden raaka-aineena ymmärretään. Tieto metsäteollisuuden merkityksestä maamme vientituloihin ja työllisyyteen lisääntyy.
- 6) Ymmärretään uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käytön, kierrätyksen ja kulutuksen merkitys ympäristön suojelussa.
- 7) Metsänkäytön historian tuntemus osana Suomen kulttuuriperintöä tunnetaan paremmin ja metsän mahdollisuuksia osataan hyödyntää taideaineissa.

Määrälliset tavoitteet lasten, nuorten, heidän opettajiensa ja opinto-ohjaajiensa osallistumisista sekä TET-koululaisten ja metsäalan harjoittelijoiden määristä asetetaan vuosittain metsäkeskuksen eri palvelualueilla toimivien Metsälinkki-verkostojen tai vastaavien ryhmien yhteistyönä. Sertifiointitoimikunta liittää tiedot ohjelmaan vuosittaisen päivityksen yhteydessä. Paras ajankohta tavoitteiden keräämiseen on helmi-maaliskuu, kun edellisen vuoden tulokset on jo tiedossa. Tulokset tilaisuuksista ja osallistuneiden määristä kerää sertifikaatin haltija Kestävän metsätalouden yhdistys vuosittain muun tiedonkeruun yhteydessä. Määrälliset tavoitteet vuodelle 2017, ja sen jälkeen vuosi kerrallaan liitetään tämän ohjelman liitteeksi maaliskuun loppuun mennessä.

5. Toteutuksen organisointi ja seuranta

Ohjelman laatimisen ja toteuttamisen keskeiset yhteistyötahot ovat sertifiointiin sitoutuneiden tahojen lisäksi koulut, 4H –yhdistykset, partiolaiset ja riistaorganisaatiot.

Valtakunnallista tukea ja yhteistyötä tarjoavat Suomen Metsäyhdistys, MTK, Metsäteollisuus ry, MHYP Oy, Metsäkoulutus ry, Suomen 4H-liitto ja muut yhteistyökumppanit.

Ohjelman toteutuksessa kukin osapuoli vastaa omista kustannuksistaan. Hanketoiminnan ja valtakunnallisten edistämisyhteisöjen (mm. Metsäsäätiö) mahdollisuudet hyödynnetään.

Toimenpideohjelman seurannasta vastaa metsäsertifiointitoimikunta, joka edustaa keskeisiä alueen sertifiointiin sitoutuneita toimijoita. Toimikunta hyväksyy toimenpideohjelman ja seuraa tavoitteiden toteutumista vuosittain kokouksissaan.

LIITE 1

Lasten ja nuorten metsätietämyksen lisäämisen ja luontosuhteen kehittämisen määrälliset tavoitteet läntisellä metsäsertifiointialueella ovat vuonna 2017 seuraavat:

	E- ja K- Pohjanmaa	Lounais-Suomi	Pirkanmaa	Läntinen alue yhteensä
Lapset ja nuoret osallistumiskertaa				
Opettajat ja opot osallistumiskertaa				
Metsäalan opiskelijoita harjoittelijoina, kpl				
TET-koululaisia töissä, kpl				